

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia kwietnia 2010 r.

**Pani
Anna Wójtowicz
Dyrektor Specjalnego Ośrodka
Szkolno-Wychowawczego
w Jałowężach**

S/09/010
LKI-4112-05-01/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła kontrolę w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Jałowężach (Ośrodek), w zakresie prawidłowości udzielania zamówień publicznych oraz gospodarowania środkami finansowymi i składnikami majątku w latach 2007 – 2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 15 stycznia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Pani Dyrektor w zakresie kontrolowanej działalności.

Powyższą ocenę uzasadniają stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, polegające na:

- braku dokumentacji opisującej zasady (politykę) rachunkowości Ośrodka;
- braku udokumentowanych działań w zakresie zakupów opału i artykułów żywnościowych na potrzeby Ośrodka, wskazujących na przestrzeganie zasady oszczędnego wydatkowania środków publicznych;
- nieprzeprowadzeniu, w wymaganym przepisami prawa terminie, inwentaryzacji majątku trwałego;
- niepodjęciu, od grudnia 2005 r., decyzji odnośnie zdjętych z ewidencji księgowej składników majątkowych;
- nierzetelnym prowadzeniu ksiąg rachunkowych Ośrodka.

1. Ośrodek jest placówką działającą na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² i rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad opłatności

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach³. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie wychowanków do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem.

2. Do czasu kontroli Ośrodek nie posiadał dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości. Z wymaganej art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴ dokumentacji, Ośrodek posiadał jedynie zakładowy plan kont, natomiast brak było pozostałych dokumentów, w tym określających rok obrotowy i okresy sprawozdawcze, metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalające zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych. Dopiero w trakcie kontroli opracowano dokumentację dotyczącą zasad rachunkowości spełniającą wymogi określone w ww. art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

Odpowiedzialność w powyższym zakresie ponosi Pani Dyrektor, która jako kierownik jednostki, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości, zobowiązana była do ustalenia w formie pisemnej, dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości.

3. Na koniec 2009 r. Ośrodek zatrudniał 31 osób, w tym 19 pracowników pedagogicznych oraz 12 pracowników ekonomiczno-administracyjnych i obsługi. Zatrudniony w Ośrodku personel pedagogiczny posiadał wymagane kwalifikacje do pracy z młodzieżą niepełnosprawną. Wszyscy pracownicy posiadali aktualne zaświadczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na zajmowanych stanowiskach.

W Ośrodku może przebywać i pobierać naukę maksymalnie 40 osób. W latach 2007 – 2009 przebywało odpowiednio 39, 33 i 35 wychowanków, co oznacza, że możliwości Ośrodka w zakresie nauki młodzieży niepełnosprawnej nie były w pełni wykorzystywane.

4. Działalność Ośrodka finansowana jest z dotacji celowej na zadania własne, przekazywanej przez powiat opatowski i z dochodów własnych. Koszty działalności Ośrodka wyniosły 1.252 tys. zł w 2007 r., 1.203 tys. zł w 2008 r. i 1.123,4 tys. zł za 10 miesięcy 2009 r. (planowane na cały rok – 1.340 tys. zł). Główną pozycję wydatków stanowiły wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń zatrudnionych pracowników. Wynosiły one odpowiednio: 80,4%, 82,3% i 81,7% (10 miesięcy 2009 r.) wydatków Ośrodka w poszczególnych latach.

5. W trakcie kontroli zbadano prawidłowość zakupu przez Ośrodek opału i artykułów żywnościowych.

W 2007 r. na zakup opału Ośrodek przeznaczył 54.572 zł, w 2008 r. – 36.746 zł i za 10 miesięcy 2009 r. – 47.700 zł. Na zakup artykułów żywnościowych wydatkowano w 2007 r. – 20.000 zł, w 2008 r. – 13.800 zł i za 10 miesięcy 2009 r. – 13.994 zł.

Z uwagi na wartość analizowanych zakupów (nieprzekraczającą w poszczególnych latach równowartości 14.000 euro), Ośrodek nie był zobowiązany do stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵. W Ośrodku brak było jednak dokumentacji, która świadczyłaby o dokonywaniu wydatków na powyższe cele w sposób oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, do czego zobowiązywał art. 35 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁶.

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 52, poz. 467.

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm. Obecnie przytoczona zasada wynika z art. 44 ust. 3 pkt 1 lit.a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U Nr 157, poz. 1240).

6. Pani Dyrektor nie dotrzymała terminu przeprowadzenia inwentaryzacji środków trwałych określonego w art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o rachunkowości, zobowiązującego do przeprowadzenia takiej inwentaryzacji raz w ciągu czterech lat. Ostatnia inwentaryzacja środków trwałych miała miejsce w grudniu 2005 r. i kolejnej nie przeprowadzono do końca 2009 r. Dokonanie powyższej inwentaryzacji Pani Dyrektor zarządziła w czasie kontroli NIK, w styczniu 2010 r.

Odpowiedzialność za nieprzeprowadzenie w wymaganym terminie inwentaryzacji majątku trwałego ponoszą główna księgowa Ośrodka Adrianna Kargulewicz i Pani Dyrektor.

Zgodnie z art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁷, zaniechanie przeprowadzenia inwentaryzacji stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie inwentaryzacji innych niż środki trwałe składników majątkowych Ośrodka.

7. Na podstawie prowadzonych przez Ośrodek ksiąg inwentarzowych ustalono, że w grudniu 2005 r. dokonano zdjęcia z ewidencji księgowej 251 pozycji urządzeń i materiałów.

Przewodniczącą dwóch komisji dokonujących *kasacji* urządzeń i materiałów była Pani Dyrektor, która następnie, jako kierownik jednostki, zatwierdziła sporządzone protokoły *kasacyjne*, co ograniczało – zdaniem NIK – możliwości rzetelnej oceny w trakcie postępowania likwidacyjnego zasadności kasacji składników majątkowych Ośrodka. Dokumentacja z tych czynności nie zawierała propozycji (komisji i Pani Dyrektor), co do dalszego przeznaczenia zlikwidowanych urządzeń i materiałów. Zdjęte z ewidencji księgowej składniki mienia nadal znajdowały się w pomieszczeniach Ośrodka.

W trakcie badania ksiąg inwentarzowych stwierdzono, że w księgach nie wypełniano rubryk dotyczących numeru i symbolu dowodu (faktury), numeru fabrycznego oraz miejsca użytkowania nabytych do 2007 r. przedmiotów, co świadczy o nierzetelnym ich prowadzeniu.

W 2006 r. Ośrodek otrzymał nieodpłatnie z Europejskiego Funduszu Społecznego środki dydaktyczne na łączną kwotę 402,9 tys. zł. Zostały one *zarejestrowane* w zeszycie, w którym wpisano nazwę pomocy, ilość środków oraz nazwisko i imię nauczyciela kwitującego pobranie pomocy dydaktycznych, nie zostały natomiast ujęte w ewidencji księgowej Ośrodka. W ten sposób naruszony został art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, stanowiący, że do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Z powyższego wynika również, że zapisy w księgach rachunkowych Ośrodka nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego, co było niezgodne z art. 24 ust. 2 ww. ustawy.

Dopiero 18 listopada 2008 r. ww. środki dydaktyczne wprowadzono do księgi inwentarzowej na konto 013 „Pozostałe środki trwałe”.

8. W Ośrodku nie stosowano żadnych pisemnych opracowań określających zasady żywienia zbiorowego. W dekadowych jadłospisach nie podawano gramatury produktów żywnościowych przypadających na osobę oraz nie wyliczano kalorii przygotowywanych posiłków. Z wyliczenia kaloryczności posiłków wydawanych dla wychowanków Ośrodka w okresie od 16 do 20 listopada 2009 r. wynika, że posiłki zawierały dziennie od 3.050 do 3.315 kalorii. Stwierdzono, że posiłki były mało urozmaicone. Główną pozycję w wyżywieniu stanowił chleb, którego dzienna porcja dla jednego wychowanka kształtowała się od 400 do 615 gram, a zawarte w nim kalorie stanowiły od 26% do 39,4% wartości kalorycznej posiłków w tym okresie. W jadłospisie w analizowanych dniach nie zaplanowano żadnych owoców.

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

Na podstawie analizy zgodności wydawanych do kuchni produktów żywnościowych z jadłospisem w wybranych losowo dniach (od 25 do 30 listopada 2009 r.) stwierdzono, że czterokrotnie wydano inne artykuły żywnościowe niż zapisano w jadłospisie. Ponadto w jednym przypadku wydano żywność (pasztetową), która nie była ewidencjonowana w magazynie, a w innym nie wydano z magazynu artykułu żywnościowego (polędwica drobiowa), który zaplanowano w jadłospisie.

9. Ośrodek zlecał przeprowadzenie okresowych badań urządzeń elektrycznych, centralnego ogrzewania, kominowych i instalacji odgromowych znajdujących się na jego terenie, wymaganych przepisami art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny nie wykazały nieprawidłowości w zakresie czystości kuchni i jadalni, sprawności urządzeń higieniczno-sanitarnych, zabezpieczenia studzienek kanalizacyjnych, ważności eksploatacyjnej gaśnic przeciwpożarowych i wyposażenia apteczek.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) dokonywanie zakupów z zachowaniem zasady oszczędnego wydatkowania środków publicznych i dokumentowanie podejmowanych w tym zakresie działań;
- 2) przestrzeganie terminu przeprowadzania inwentaryzacji środków trwałych, wynikającego z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o rachunkowości;
- 3) podjęcie decyzji odnośnie zdjętych z ewidencji księgowej składników majątkowych Ośrodka;
- 4) rzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych Ośrodka;
- 5) wyeliminowanie przypadków wprowadzania do żywienia zbiorowego artykułów żywnościowych nieujętych w ewidencji magazynowo-księgowej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektora prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.